

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/41/2019
Identifikačné číslo spisu: 8713010479
Dátum vydania rozhodnutia: 22.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Harabin
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8713010479.1

UZNESENIE

Najvyšší súd v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Viliama Dohňanského, v trestnej veci obvineného C. I. a spol. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák. spolupáchateľstvom podľa § 20 Tr. zák., na neverejnom zasadnutí 16. októbra 2019 v Bratislave o dovolaní obvineného C. I. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2016, sp. zn. 2To/42/2015, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného C. I. sa o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Poprad z 22. apríla 2015, sp. zn. 6T/133/2013, bol obvinený C. I. uznaný za vinného zo spáchania zločinu podvodu v zmysle § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

11. februára 2010 v C. uzatvoril ako zhotovovateľ vystupujúci pod obchodným menom C. I., so sídlom F., IČO: XX XXX XXX. s objednávateľom M. H. „Zmluva o dielo“, v ktorej ako ďalší zhotoviteľ bol označený aj C. Y., so sídlom H., IČO: XX XXX XXX, predmetom ktorej bolo zhotovenie mezonetového bytu v nadstavbe bytového domu na ul. B. č. XXX/XX, XX v C. s termínom dodania a skolaudovania diela do 31. septembra 2010 a následne prevzal od objednávateľa zálohové platby celkovo vo výške najmenej 45.451,13 eur, ktoré nepoužil na stanovený účel, pričom výstavbu predmetných bytov schválenú nemal, taktiež nemal vyhotovenú ani projektovú dokumentáciu k tejto výstavbe, dielo nebol schopný v stanovenom termíne začať, realizovať a dokončiť a s výstavbou predmetného bytu ani nezačal, čím uviedol M. H., trvale bytom T. G. č. XX, D. U. do omylu a spôsobil mu škodu vo výške najmenej 45.451,13 eur.

Za to mu boli uložené tresty: podľa § 221 ods. 3, § 37 písm. h), § 38 ods. 2, ods. 4, § 42 ods. 1, § 41 ods. 2, § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súhrnný odňatia slobody šesť a pol roka so zaradením sa do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia, v zmysle § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. zákaz činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na štyri roky. Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. súd zrušil výrok o treste z rozsudku Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 10To/22/2014, z 10. septembra 2014, ktorým

rozsudkom bol súčasne zrušený rozsudok Okresného súdu Poprad, sp. zn. 5T/160/2012, z 31. marca 2014 vo výroku o treste, a ktorým bol obvinenému uložené tresty: v zmysle § 157 ods. 2, § 38 ods. 2, § 36 písm. l), § 37 písm. h), § 42 ods. 1, § 41 ods. 1, § 51 ods. 1, ods. 2, ods. 4 písm. c), § 49 ods. 1 písm. a) Tr. zák. súhrnný odňatia slobody tri roky s podmieneným odkladom na päť rokov a probačným dohľadom na jeho správaním, vrátane povinnosti nahradiť v skúšobnej dobe spôsobenú škodu a podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. zákaz činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na štyri roky a ktorým podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. bol zrušený výrok o treste v trestnom rozkaze Okresného súdu Kežmarok, sp. zn. 1T/158/2012, z 21. augusta 2012, právoplatný 21. januára 2013, ktorým mu bol podľa § 157 ods. 2 Tr. zák. uložený trest: odňatia slobody tridsať mesiacov podmieneným odkladom na štyridsaťosem mesiacov a probačným dohľadom a zákaz činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov štyri roky, ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ na zmenu, ku ktorej došlo, stratili svoj podklad a výrok o treste v trestnom rozkaze Okresného súdu Kežmarok, sp. zn. 1T/158/2012, z 21. augusta 2012, právoplatný 21. januára 2013, ktorým mu bol v zmysle § 157 ods. 2 Tr. zák. uložený trest: odňatia slobody tridsať mesiacov s podmieneným odkladom na štyridsaťosem mesiacov a probačným dohľadom a zákaz činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov štyri roky ako aj ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili svoj podklad. Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. poškodeného H. s nárokom na náhradu škody odkázal na občiansko-súdne konanie.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie obvinený I.. Krajský súd v Prešove ho uznesením z 21. januára 2016, sp. zn. 2To/42/2015, v zmysle § 319 Tr. por. zamietol.

Obvinený podal dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu z 21. januára 2016, sp. zn. 2To/42/2015. Uplatnil dôvody v zmysle § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por.

Namietal, že mu nebolo umožnené vypočuť svedkov, lebo návrh bol v tomto smere zamietnutý. Aj napriek tomu, že práve títo svedkovia mohli v podstatnej miere objasniť skutočnosti, ktoré neboli predmetom dokazovania. Žiadal zrušiť uznesenie krajského súdu a rozhodnutia obsahovo nadväzujúce.

Najvyšší súd ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu, osobou oprávnenou, prostredníctvom obhajcu, v zákonnej lehote, na príslušnom súde (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h), § 369 ods. 2 písm. b), § 370 ods. 1, ods. 3, § 373 ods. 1, § 566 ods. 3 Tr. por.). Dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti a obvinený pred jeho podaním využil právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1, § 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.).

Dovolací súd na neverejnom zasadnutí zistil, že dovolanie nie je dôvodné, a preto ho odmietol (§ 381, § 382 písm. c) Tr. por.). Je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por.

Najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktno obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

K viazanosti odvolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr.

por., treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania tomto naposledy uvedenom ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne, alebo zamietne (§ 382 písm. c), § 392 ods. 1 Tr. por.) bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnemu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011).

V zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Vo všeobecnosti k dovolaciemu dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd poukazuje na to, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a je potrebné ho chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Tento dôvod môže byť naplnený len v takom prípade, ak zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné (teda nie akékoľvek, resp. nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu zakladá daný dovolací dôvod). V danej spojitosti najvyšší súd zdôrazňuje, že pod zásadným porušením práva na obhajobu možno rozumieť stav, ak došlo v trestnom konaní k pochybeniu, ktoré malo, resp. mohlo mať vplyv na konečný výsledok tohto konania.

Pri posudzovaní, či bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne okolnosti prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako i vo vzájomných súvislostiach.

Konkrétne k dovolacím námietkam, ktoré obvinený subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., týkajúcich sa nevykonania dôkazov navrhovaných obvineným, najvyšší súd konštatuje, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstávam obvineného, nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Nie je možné úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. na podklade toho, že sa návrhom na vykonanie dôkazu nevyhovelo. Za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. Ak by záver súdu o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy aj ich hodnotenie súdmi nižších stupňov. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom

prvého stupňa a jeho skutkové závery môže doplniť, upravovať alebo meniť iba súd odvolací (§ 322 ods. 3, § 326 ods. 5 Tr. por.).

Ak by však aj podľa citovaných kritérií išlo o porušenie práva na obhajobu, bolo by potrebné posúdiť, či toto právo bolo porušené zásadným spôsobom v závislosti na tom, či by porušenie práva na obhajobu mohlo vyvolať odlišné rozhodnutie vo veci samej.

Zo spisu je zrejmé, že obvinený mal pred súdom možnosť navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, čo napokon aj využil a o týchto návrhoch súdy aj zákonným spôsobom rozhodli. Všetky ostatné práva, ktoré sú vyjadrením práva na obhajobu a podmienky na spoľahlivé zistenie objektívnej pravdy boli v predmetnej veci riadne zabezpečené. Ako však už bolo vyjadrené, zistenie skutku súdom na podklade dôkazov vykonaných na hlavnom pojednávaní a nevykonanie ďalších dôkazných návrhov obvineného nemožno považovať za porušenie práva na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nie je splnený.

Pokiaľ ide o dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Ak ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z vyjadreného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak mal, resp. má negatívny materiálny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Proces dokazovania (nielen z hľadiska hodnotenia jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní a súdu znamená teda myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu navrhovaných dôkazov procesnými stranami v obsahovom kontexte významu navrhovaných dôkazov niektorou z procesných strán v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Najvyšší súd ustálil, že na zistenie skutkového stavu boli dôkazy súdom vykonané zákonným spôsobom a zároveň v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. náležite vyhodnotené.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. nie je splnený.

Pri dôvode v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené

na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť, najvyšší súd považuje ako z uvedeného ustanovenia, tak aj z inštitútu dovolania za zrejmé, že trestné konanie je v zásade dvojinštancné. Dovolací súd je teda viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili súdy nižšej inštancie. Rovnako nie je oprávnený ani posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu.

K dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je potrebné uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa. Dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (neplatí pri dovolaní ministra spravodlivosti v zmysle § 371 ods. 3 Tr. por.).

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právne, nikdy nie skutkové.

Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať (dokazovanie tu právna úprava pripúšťa len celkom výnimočne a v značne obmedzenom rozsahu, keď môže byť zamerané výlučne na to, aby mohlo byť rozhodnuté o dovolaní - vid' § 379 ods. 2 Tr. por.). Najvyšší súd pripomína, že ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, alebo korigovať len odvolací súd (v zmysle druhej vety § 317 ods. 1 Tr. por. však nie obligatórne). Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Z kontextu konštatovaného je potom nesporné, že tvrdenia dovolateľa, ktoré smerujú len k nesprávnosti a neúplnosti skutkových zistení, rozsahu dokazovania a hodnoteniu dôkazov, stoja zjavne mimo dôvod § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ako i akéhokoľvek iného uplatniteľného dovolacieho dôvodu. Dovolací súd nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania súdy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu, a preto sa dovolacími námietkami obvineného nie je potrebné bližšie zaoberať.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je splnený.

S poukazom na uvedené najvyšší súd rozhodol tak, ako je vyjadrené v enunciacii tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.